

1. Referentie

Referentie	Willems, B. & Cuyvers, R. (2004). <i>Ervaring en ongevalbetrokkenheid. Een literatuurstudie. Onuitgegeven onderzoeksrapport, Steunpunt Verkeersveiligheid (Diepenbeek).</i>
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Jongeren vertonen t.o.v. de rest van de bevolking een sterk verhoogd risico om bij een ongeval betrokken te raken. Dit verhoogde risico op een ongeval kan te wijten zijn aan factoren die gerelateerd zijn met de leeftijd en de rijervaring. Enkele leeftijdgerelateerde factoren zijn de persoonlijkheid, levensstijl en psychologische rijpheid. De ervaringsgerelateerde factoren hebben te maken met de gedragsmatige en cognitieve vaardigheden alsook met het in balans brengen van subjectieve en objectieve risico's.

In dit rapport wordt aan de hand van een literatuurstudie onderzocht op welke manier het gebrek aan rijervaring een rol speelt ter verklaring van deze verhoogde ongevalbetrokkenheid. Ten eerste wordt er evidentie besproken die aangeeft dat een deel van de verhoogde ongevalbetrokkenheid van jongeren te wijten is aan hun gebrek aan rijervaring. Ten tweede worden er studies besproken die aangeven welke specifieke ervaringsgerelateerde factoren dit effect van ervaring kunnen verklaren.

Aansluitend bij het literatuuroverzicht worden maatregelen besproken die het risico voor jongeren kunnen verlagen. Ten slotte wordt er kort ingegaan op de wijze waarop empirisch onderzoek i.v.m. dit onderwerp zou kunnen worden uitgevoerd.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Mobiliteit
Trefwoord(en)	Verkeersonveiligheid

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaamse Overheid
Onderzoeker(s)	Bert Willems & Rob Cuyvers Steunpunt Verkeersveiligheid Universitaire Campus Gebouw D 3590 Diepenbeek Tel: 011/ 26 87 05 Fax: 011/ 26 87 11 info@steunpuntverkeersveiligheid.be http://www.steunpuntverkeersveiligheid.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat is het relatieve belang van ervaringsgerelateerde factoren (t.o.v. de leeftijdgerelateerde factoren) ter verklaring van de verhoogde ongevalbetrokkenheid (hoe groot is het risico op een ongeval in functie van de rijervaring die de bestuurder opgedaan heeft, los van zijn leeftijd)? Welke ervaringsgerelateerde factoren spelen een rol ter verklaring van het verband tussen ervaring en ongevalbetrokkenheid?
-----------------	--

Hypothesen	/
------------	---

6. Methode

Onderzoeks- methode	Literatuurstudie
Onderzochte groep	/
Bereik	Internationaal

7. Resultaten

Ongevalrisico in functie van leeftijd	Jongere bestuurders hebben een verhoogd risico op een ongeval t.o.v. oudere bestuurders. Hoe ouder de bestuurder, hoe kleiner de kans om bij een verkeersongeval betrokken te raken.
Ongevalrisico in functie van leeftijd en ervaring	De combinatie van leeftijdsgerelateerde factoren en ervaringsgerelateerde factoren kan een verklaring bieden voor de verhoogde ongevalbetrokkenheid van jonge bestuurders.
Directe invloed van ervaring	De directe invloed van ervaring kan op twee niveaus een rol spelen. Ten eerste kunnen de gedragsmatige vaardigheden onvoldoende ontwikkeld zijn waardoor het risico om bij een ongeval betrokken te raken hoger is (het uitvoeren van meerdere taken in parallel, stuurcontrole, ...). Ten tweede kunnen de cognitieve vaardigheden onvoldoende ontwikkeld zijn. Deze laatste vaardigheden behelzen de perceptuele vaardigheden, efficiënte zoekstrategieën, detecteren van de verkeersborden, beslissingen maken onder tijdsdruk, voorspellen wat de andere weggebruikers gaan doen, e.d.
Indirecte invloed van ervaring	Ervaring kan helpen om een beter beeld te krijgen van de vaardigheden die men bezit om bepaalde moeilijke verkeerssituaties de baas te kunnen. Het blijkt dat jongeren hun risico systematisch lager inschatten terwijl ze hun eigen vaardigheden systematisch overschatten. Met het opdoen van meer rijervaring worden deze twee beter op elkaar afgestemd met een veiliger rijgedrag tot gevolg.
Rol van een bepaalde ervaringsgerelateerde factor ter verklaring van de verhoogde ongevalbetrokkenheid van jongeren	Uit de literatuur over de rol die een bepaalde ervaringsgerelateerde factor speelt ter verklaring van de verhoogde ongevalbetrokkenheid van jongeren, blijkt dat er zeer weinig rechtstreekse aanwijzingen gevonden worden. Meestal wordt enkel de leeftijd van de bestuurder in de analyse betrokken en behandelt het onderzoek slechts één van de vele ervaringsgerelateerde factoren zonder de andere in rekening te brengen. Hoewel duidelijk aangetoond kan worden dat ervaring een positieve invloed uitoefent op het rijgedrag, is het dus minder duidelijk welke ervaringsgerelateerde factoren een rol spelen en wat hun relatieve bijdrage is tot het probleem.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Samenvatting

In dit rapport wordt er dieper ingegaan op het probleem van verhoogde ongevalbetrokkenheid bij jongeren. Ondanks het feit dat jongeren slechts een klein gedeelte van alle bestuurders uitmaken, is deze groep overgerepresenteerd in de groep van bestuurders die betrokken raken bij een ongeval. Dodelijke ongevallen zijn voor jongeren onder 25 jaar de meest voorkomende doodsoorzaak in de Westerse landen. De maatschappelijke kost en het menselijke leed dat gepaard gaat met dit hoge aantal dodelijke slachtoffers ten gevolge van het verkeer vormen een niet te onderschatten probleem.

De onderzoekslijn Gedrag van het Steunpunt Verkeersveiligheid voerde een literatuurstudie uit waarbij men onderzocht op welke manier het gebrek aan rijervaring een rol speelt ter verklaring van deze verhoogde ongevalbetrokkenheid. Er wordt onderzoek beschreven dat een antwoord biedt op twee vragen:

1. Wat is het relatieve belang van de ervaringsgerelateerde factoren (t.o.v. de leeftijdsgerelateerde factoren) ter verklaring van de verhoogde ongevalbetrokkenheid (hoe groot is het risico op een ongeval in functie van de rijervaring die de bestuurder opgedaan heeft, los van zijn leeftijd)?

2. Welke ervaringsgerelateerde factoren spelen een rol ter verklaring van het verband tussen ervaring en ongevalbetrokkenheid?

Met dit rapport wil men twee doelstellingen realiseren. Ten eerste wil men een beeld schetsen van het onderzoek dat al gedaan werd rond dit onderwerp. Op die manier kunnen vanuit de conclusies van dit rapport aanbevelingen naar de overheid geformuleerd worden. Ten tweede biedt het rapport de mogelijkheid om verder onderzoek te verantwoorden en te ondersteunen. Door het bestuderen van de studies van anderen, gepresenteerd in dit rapport, wordt duidelijk welke variabelen verder in onderzoek betrokken moeten worden, voor welke variabelen er gecontroleerd moet worden en welke methodes best gebruikt worden om de gegevens te verzamelen en te analyseren.

Vooreerst worden er cijfers gepresenteerd die duidelijk aantonen dat jonge bestuurders een hoger risico hebben om betrokken te raken bij een ongeval. Daarna wordt een overzicht gegeven van de factoren die in de literatuur naar voor worden geschoven ter verklaring van deze hogere ongevalbetrokkenheid van jongeren. Hieruit blijkt dat deze factoren ingedeeld kunnen worden in twee groepen: leeftijdsgerelateerde factoren en ervaringsgerelateerde factoren. Vervolgens wordt er dieper ingegaan op deze groep van ervaringsgerelateerde factoren. Er worden studies besproken die aangeven welke specifieke ervaringsgerelateerde factoren dit effect van ervaring kunnen verklaren.

Wanneer risico's op een ongeval uitgezet worden in functie van de leeftijd zien we dat jongere bestuurders een verhoogd risico hebben t.o.v. oudere bestuurders. Dit blijkt zowel uit internationale als regionale gegevens: hoe ouder de bestuurder, hoe kleiner de kans om bij een verkeersongeval betrokken te raken.

Uit onderzoek blijkt ook dat factoren die gerelateerd zijn met de rijervaring die de bestuurders opgedaan hebben een minstens even grote rol spelen.

De combinatie van leeftijdsgerelateerde factoren en ervaringsgerelateerde factoren kan een verklaring bieden voor de verhoogde ongevalbetrokkenheid van jonge bestuurders.

De verhoogde ongevalbetrokkenheid van jongeren in het verkeer is dus niet enkel te wijten aan leeftijdsgerelateerde factoren (verhoogde blootstelling aan risico momenten, persoonlijkheid, levensstijl, ...) maar ook aan ervaringsgerelateerde factoren (beperkte gedragsmatige en cognitieve vaardigheden, beperkte risico inschatting, ...).